

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΤ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ
Τακτικού καθηγητού τῆς Ὀρυκτολογίας καὶ
Γεωλογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ
καὶ Πολυτεχνείῳ.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Ἐν Ἀθήναις ἐτησίᾳ Δρ. 7.
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις » » 7 50
Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ χρ » 8.

Αἱ συνδρομαί, ἐπιστολαὶ καὶ διατριβαὶ
ἀποστέλλονται

ἰσὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ
Ο ἸΠΡΟΜΗΘΕΥΣ.,
Ὄδος Μαυρομιχάλη ἀριθ. 55

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ἸΠΡΟΜΗΘΕΥΣ.,
Ὄδος Πατησίων ἀριθ. 30

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Παρακαλοῦμεν καὶ πάλιν ἐκείνους τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἡμῶν, ὅσοι καθυστεροῦσιν εἰσέτι μετὰ τὰ πάροδον ἑξαμηνίας ὅλης τὴν συνδρομὴν των, νὰ ἀποστείλωσιν αὐτὴν τῷ ταχύτερον πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ «Προμηθέως» ἀπ' εὐθείας, (ὁδὸς Μαυρομιχάλη ἀριθ. 55), διότι ἄλλως θ' ἀναγκασθῶμεν νὰ διακόψωμεν τὴν περαιτέρω τοῦ φύλλου ἀποστολὴν.

Παρακαλοῦμεν ἐπίσης καὶ τοὺς ἀνταποκριτάς μας ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἐκανόνισαν μέχρι τοῦδε τοὺς λογαριασμοὺς των, νὰ σπεύσωσιν εἰς ἐξώφλησιν αὐτῶν. Μανθάνομεν ὅτι οἱ πλεῖστοι εἰσέπραξαν ἤδη τὰς ὀφειλομένας αὐτοῖς συνδρομάς· πᾶσα ἐπομένως ἐπὶ πλέον καθυστέρησις εἶναι ὅλως ἀδικαιολόγητος θέλει δὲ ἀναγκάσῃ ἡμᾶς νὰ προβῶμεν εἰς τὴν διακοπὴν τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου πρὸς ὅλους τοὺς συνδρομητάς των γενικῶς.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΠΛΑΓΧΝΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΥΤῃ ΥΠΑΡΧΟΥΣΗΣ ΘΕΡΜΟΤΗΤΟΣ

ΥΠΟ
Κ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ
τακτικού καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

Ι

Ὁ ὁδὸς τοῦ πορτογαλίου δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰ σπλάγχνα τοῦ πλανήτου ἡμῶν. — Μετὰ ἀπόλυτον βεβαιότητος δὲν δύναμεθα ῥ' ἀποφανθῶμεν περὶ τοῦ ποιοῦ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς.

Ἄν εἰς χεῖρας, ἀναγνώστα, λάβῃς εὐάδες καὶ εὐχυμον

πορτογάλιον, εὐκόλως δι' ἐλάφρας τῶν δακτύλων σου θλίψως ἀνακαλύπτεις, ὅτι ὑπὸ τὸν κίτρινον τοῦτον καὶ δερματώδη φλοιὸν ἐγκρύπτονται σάρκες χυμώδεις καὶ ἡδέϊαι. Ἄν δ' ἀμφιβαλῇς περὶ τοῦ ποιοῦ τῶν κεκρυμμένων σπλάγχων τοῦ γλυκέος τούτου καρποῦ, δύνασαι εὐχερέστατα νὰ βεβαιωθῇς δι' ἀπλῆς μαχαιριδίου ἐντομῆς, ὅτε θὰ ἴδῃς ἐκρέοντα τὸν ὑπόζυνον καὶ γλυκὺν αὐτοῦ χυμὸν.

Δύνασαι ὅμως τὸ αὐτὸ νὰ πράξῃς καὶ ἐπὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἅτινα ὁμοιάζοντα κατὰ τὸ σχῆμα πρὸς τὸ πορτογάλιον, βλέπεις κατὰ τὰς ἀνεφέλους νύκτας στροβιλούμενα ἐν τῷ ἀχανεῖ καὶ σπινθηροβολουῦντα; Ὅσον καὶ ἂν ἀδιαφορῇς πρὸς τὴν φιλόστοργον φύσιν, ὅσον καὶ ἂν νομίζῃς ἐν τῇ ἀμαθίᾳ σου, ὅτι οὐδόλως συνδέεσαι μετὰ τῶν δυνάμεων, αἵτινες διέπουν τὸ σύμπαν, θὰ εὐρέθῃς, βεβαίως πολλάκις, ἀναγνώστα, εἰς στιγμάς, καθ' ἃς θὰ σὲ ἔφερον εἰς ἕκστασιν τὸ μεγαλεῖον τῆς δημιουργίας, ὅτε καὶ θὰ κατενόησιν τὴν μηδαμηνότητά σου, καὶ ἂν ἦσαι ἑκατομμυριοῦχος κατοικῶν ἐντὸς μεγαλοπρεποῦς μεγάρου. Ἡ αὐτοκράτωρ ἀπόλυτος καὶ κύριος τῆς ζωῆς καὶ περιουσίας τῶν ὑπηκόων σου. Ἄλλὰ συγχρόνως μετὰ τῆς ἀποκαλύψεως τῆς μηδαμηνότητός σου ταύτης θὰ ἀνεύρῃς, ὅτι ἡ ὑπαρξίς σου, τὸ σαρκίον σου, διατελοῦσιν ὑπὸ τὸ ἀπόλυτον κράτος τῶν δυνάμεων, αἵτινες διέπουν οὐρανὸν καὶ γῆν. Ἐνῶ δὲ ὄνειροπολῶν θαυμάζεις τὸ σύμπαν καὶ ὑπὸ ἐκστάσεως καταλαμβάνεσαι, κατανοεῖς, ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ διεϊσδύσης εἰς τὰ μυστήρια τῆς δημιουργίας, καὶ ἐπομένως εἶνε ἀδύνατον νὰ σχηματίσῃς ἀπόλυτον βεβαιότητα, ὡς ἐβεβαιώθῃς διὰ τὸ πορτογάλιον, καὶ περὶ τοῦ ποιοῦ ἀγνώστων ἡμῖν καὶ ἀπροσίτων τῆς γῆς σπλάγχων, ὧν ἡ κατάστασις πάντοτε θὰ μένῃ ἡμῖν μυστηριώδης. Στρηζίζόμενοι ἐπὶ τῶν ἐπιστημονικῶν κανόνων, νὰ τεκμαίρωμεθα μόνον δυνάμεθα περὶ αὐτῶν.

2

Τίνα γεωλογικά φαινόμενα ἄγρουσι εἰς τὴν παραδοχὴν δυνάμει· ἐν τοῖς σπλάγχθοις τῆς γῆς ἐνοικοῦσης. — Πῶρ ἄσβεστον καὶ ἰσχυρότατον ἐνοικεῖ ἐν τῷ πλανήτῃ ἡμῶν. — Ἡ ἄβυσσος. — Ἡ θερματικὴ ἀκτίς ὁδηγεῖ τὸν γεωλόγον πρὸς ἔρευναν τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς.

Ὁ ἄνθρωπος ἐν διηνεκεῖ πρὸς τὴν φύσιν εὐρισκόμενος σγέσει, ζητεῖ νὰ σπουδάσῃ καὶ ἐξιχνιάσῃ τὰ μυστήρια αὐτῆς καὶ ἀνεύρη τὰς διεπούσας αὐτὴν δυνάμεις, διότι ἡ ὑπαρξίς του στενότατα συνδέεται μετὰ τῆς μητρὸς φύσεως. Πρὸ πάντων δὲ τὴν περιέργειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του διεγείρουσι τὰ καθ' ἑκάστην ἐπὶ τοῦ πλανήτου ἡμῶν συμβαίνοντα μυστηριώδη καὶ δυσεξηγήτα φαινόμενα. Ὅταν αἰφνιδίως ἄνευ προειωνίσματός τινος δεινότατα πείθεται ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς καὶ δεινὰ ἐπέρχονται καταστροφαί, καθ' ἃς πλούσιαι πόλεις καὶ ἀνθηραὶ ἐν ἀκαρεῖ εἰς σωρὸν ἐρείπιων καὶ πτωμάτων μεταβάλλονται, ὅταν βλέπῃ ἐκ ῥηγμάτων καὶ ὀπῶν τῆς γῆς ν' ἀναβλύζῃ ὕδωρ θερμὸν καὶ καρχαζόν, καὶ ὡς πίδαξ πολλὰκις εἰς μέγα ὕψος νὰ ἀνατινάσσεται, ὅταν βλέπῃ ἐπὶ τέλους ἀπὸ τῆς κορυφῆς ὄρεων, πολλὰκις ὑψηλῶν καὶ ὑπὸ χιόνων κεκαλυμμένων, ν' ἀναφυσῶνται ἐκ τῶν ἀγνώστων ἡμῖν τῆς γῆς ἐγκάτων ἀέρες· ὑπέρθερμοι καὶ νὰ ἐκχύνονται πέτρα τετηγυῖα ὡσπερ πύρινος ποταμός, ὅστις νὰ ἐπιφέρῃ ἐπὶ τῆς περιχώρου δεινοτάτας καταστροφάς, κατ' ἀνάγκην τότε ὁ δυστυχῆς θνητὸς ἐκθαμβὸς πρὸ τῶν μυστηριωδῶν τούτων τῆς φύσεως φαινομένων, ζητεῖ ν' ἀνεύρη καὶ ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν ταύτην.

Ἄλλ' ἂν καὶ τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς εἶνε διὰ παντὸς κεκλεισμένα καὶ ἀνεφίκατα εἰς τὴν ἄμεσον ἡμῶν αἴσθησιν, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου, ὅτι εἶνε ἀδύνατος καὶ λίαν τολμηρὰ ἡ ἐπιστημονικὴ τούτων ἔρευνα. Διότι ἡ ἀπολύτως τῷ ἀνθρώπῳ ἀπρόσιτος τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς ἄβυσσος δύναται νὰ παραβλήθῃ πρὸς τὰς ἐπίσης ἀπρόσιτους τοῦ οὐρανοῦ χώρας, ἐν αἷς στροβιλοῦνται ἄπειρα οὐράνια σώματα, καὶ ὅπως ὑπὸ τῆς τῶν διαφορῶν τούτων οὐρανίων σωμάτων ἐκπεμπομένης φωτεινῆς ἀκτίος διδασκόμεθα πλεῖστα περὶ τοῦ ποιοῦ καὶ τῶν κινήσεων τούτων, οὕτω καὶ ὑπὸ τῆς ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς ἐκπεμπομένης θερματικῆς ἀκτίος μνησάνομεν πλεῖστα περὶ τῆς καταστάσεως, εἰς ἣν ταῦτα διατελοῦσιν.

3

Ὁ Ἄδης τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. — Τὰ βασίλεια τοῦ Πλούτωνος. — Τὰ Τάρταρα καὶ ὁ Πυριφλεγέθων. — Θεωρίαι τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῶν σπλάγχθων τῆς γῆς. — Ἡ κόλασις τοῦ Δάντη. — Ὁ Ἄδης εἶρε τεραστία χώρα.

Τὸ πάλαι, ὅτε ἡ γεωλογικὴ ἐπιστήμη ἦτο ἄγνωστος, ἡ ἀνθρωπότης ἔπλασε περὶ τοῦ ἀγνωστοῦ τούτου κόσμου παραστάσεις· παραδόξους καὶ μυστηριώδεις. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἐπιστεύετο ὅτι ὁ Ἄδης εὐρίσκειτο

ἐν τῷ κέντρῳ τῆς γῆς, καὶ ὅτι ἦτο τόπος εὐρυχωρότατος, εἰς τὸν ὅποιον μετεβαῖνον αἱ ψυχαὶ μετὰ θάνατον. Βασιλεὺς δ' αὐτοῦ καὶ κυρίαρχος ἦτο ὁ Πλούτων καὶ συμπάρεδρος τούτου ἡ τῆς Ἀθήνης κόρη, ἡ δι' ἀπάτης ἐκ τῆς Σικελίας ὑπὸ τοῦ σκυθωποῦ Πλούτωνος ἀρπαγείσα Περσεφόνη. Καταβάσεις δὲ εἰς τὸν Ἄδην ἐπιστεύετο, ὅτι ἦσαν ἐκεῖ ὅπου χάσματα γῆς, τὰ καὶ νῦν λεγόμενα *χαράτεια* ἢ *πλουτώτεια*, ἐξ ὧν ἀναφυσῶνται δηλητηριώδεις ἀέρες. Τοιαύτη εἰς Ἄδην κάθοδος ὑπῆρχε καὶ παρὰ τὸ Ταίναρον· δι' αὐτῆς κατήλθεν ὁ Ἡρακλῆς καὶ ἤρπασε τὸν Κέρβερον. Ἦτο δὲ ὁ Ἄδης σπήλαιον τρομερὸν, μεταξὺ δάσους σκοτεινοτάτου, τὸν περιέβαλον πανταχόθεν πέτραι καὶ βράχοι ἀπότομοι, περιεκυκλούτο δὲ ὑπὸ τοῦ ὕδατος τῆς Στυγὸς ἐννεάκις. Κατὰ τὴν εἰσοδὸν ὑπῆρχον αἱ κατοικίαις ἀπάντων τῶν τεράτων, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Ὑπέρου καὶ τοῦ Θανάτου, ἐντεῦθεν δὲ ὑπῆρχεν ὁδὸς ἄγουσα εἰς τὸν Ἀχέροντα ποταμόν, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ Χάρων ἐφόρθημευε τὰς ψυχὰς εἰς τὸν Ἄδην, λαμβάνων παρὰ τούτων διὰ τὸν κόπον τοῦ ὁβολοῦ, ὃν ἔφερον ἐκ τοῦ κόσμου. Ἦτο δὲ διηρημένος ὁ Ἄδης εἰς ἑπτὰ τμήματα· ἐκ τούτων τὸ μὲν ἔκτον ἦτο ὁ Τάρταρος ἢ τὰ Τάρταρα, περικυκλωμένος ὑπὸ τοῦ πυρρῶν ποταμοῦ Πυριφλεγέθοντος καὶ ὑπὸ τοῦ Κωκυτοῦ, οὗτινος τὰ ὕδατα ἠΐξανον διὰ τῶν δακρύων τῶν νεκρῶν· ἐν τῷ Ταρτάρῳ ἢ τῇ κολάσει αἱ Ἐρινυὲς ἐτιμῶρουν τὰς ψυχὰς τῶν τοῦ κόσμου κακούργων· τὸ δὲ ἔβδομον τμήμα τοῦ Κάτω Κόσμου ἦσαν τὰ Ἡλύσια Πεδία, ὁ Παράδεισος ἢ αἱ σκηναὶ τῶν μακάρων.

Τὴν ὑπόθεσιν δὲ ταύτην τοῦ κεντρικοῦ πυρρῶ ἀναπτύσσει ὁ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδρῳ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς *συγγράμματι* του (113. Β), λέγων τὰ ἐξῆς· «τρίτος δὲ ποταμὸς ἐκπιπτει εἰς τόπον μέγαν πυρὶ πολλῶν καιόμενον, καὶ λίμνην ποιεῖ μεῖζω τῆς παρ' ἡμῖν θαλάττης, ζέουσαν ὕδατος καὶ πηλοῦ· ἐντεῦθεν δὲ χωρεῖ κύκλω θαλερός καὶ πηλώδης, περιελιττόμενος δὲ (τῇ γῇ) ἄλλοσε τε ἀφικνεῖται καὶ παρ' ἔσχατα τῆς Ἀχερουσιάδος λίμνης, οὗ ζυμιγνύμενος τῷ ὕδατι· περιελιχθεὶς δὲ πολλὰκις ὑπὸ γῆς ἐμβάλλει κατωτέρω τοῦ Ταρτάρου· οὗτος δ' ἐστίν, ὃν ὀνομάζουσι Πυριφλεγέθοντα, οὗ καὶ οἱ ῥυακες (*) ἀποσπάσματα ἀναφυσῶσιν, ὅπῃ ἂν τύχωσι τῆς γῆς».

Βραδύτερον οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας Τερτυλλιανός, Ἀύγουστίνος κλ). ἔχοντες ἀνάγκην τόπου ἐν ᾧ νὰ τοποθετήσωσι τὴν κόλασιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ νὰ ἰδρευῶσιν ὁ Βελζιβούλ, ὁ Σατανᾶς καὶ τὰ ἄλλα συντάγματα τῶν διαβόλων, νὰ τιμωρῶνται δὲ αἱ ψυχαὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὰ φαῦλα

Σημ. Ἐπι' ὑμοῦμεν νὰ ἐξηγήσῃ ἡμῖν ὁ δεινὸς φιλόσοφος καὶ φιλόλογος καὶ ὁ χαλκέντερος φυσιοδίφης καὶ τῆς Νέας Ἑλλάδος διαβόητος κριτὴς τῶν γεωγραφικῶν τοῦ 1887, τί δηλοῖ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ῥύακες, διότι ἐκ τῆς σωφρατικῆς τοῦ-ου κρισιολογίας μνησάνομεν, ὅτι ῥυαξ εἶνε φαινόμενον καὶ ὄχι ἡ νῦν ὑπὸ τῶν Εὐρωπικῶν καλουμένη λάβα. (Παρεβλ. Προμηθ. Α'. τὴν Σημ. ἐν σελ. 207).

πραξάντων, ὑπεστήριξαν καὶ ἀνέπτυσαν τὴν ἐν τοῖς ἐγκά-
τοις τῆς γῆς ὑπερξίν κατὰ λόγον πυρός, τὴν τῶν Ἑ-
βραίων *γεννατ τοῦ πυρός*, τοῦ ἠτοιμασμένου τῷ διαβόλῳ
καὶ τοῖς ἄγγελοις αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν *Δάντην* (la Divina Comedia) ὁ Ἄδης ἔχει
σχήμα ὑπερμεγέθους χώνης εὐρυστόμου, καταλαμβάνουσας
ἅπαν σχεδὸν τῆς γῆς τὴν ἀνοτολικὴν ἡμισφαίριον καὶ φε-
ρούσας ἐν τῷ μέσῳ τὸ ὄρος *Σιών* ἢ κορυφὴ δὲ τῆς τερα-
στίας ταύτης χώνης καταλήγει ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ὑδρο-
γείου σφαίρας, ἐν ᾧ διαμένει μέχρις ὁσφύος ἐνσφηνωμένος
ὁ τρικέφαλος καὶ περωτὶς *Αἴτης* ἢ *Ἐωσφόρος*, ὁ μονοκρά-
τωρ τοῦ βασιλείου τοῦ Σατανᾶ. Φλόγες δὲ καὶ πῦρ ἰσχυ-
ρότατον ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσι.

23 «Ὁ δ' ἀγαθὸς διδάσκαλος μοῦ εἶπε, — Τώρα τέκνον,
τὴν πόλιν πλησιάζομεν, ἣτις καλεῖται *Δίτα*,
ἔχουσαν μέγαν πληθυσμὸν κατοίκων βαρυποίων»

24 Καὶ εἶπα ἐγώ, — Διδάσκαλε, ἀρχίζω τὰ δζαμιὰ τῆς
νὰ διακρίνω καθαρὰ ἐκεῖ εἰς τὴν κοιλάδα,
πυρίχροα, ὡς ἐκ πυρός ἐκθάντα πρὸ ὀλίγου

25 Καὶ ἔειπεν — Τὸ αἰώνιον τὸ πῦρ, μοὶ ἀπεκρίθη,
ὅπερ τὰ καίει ἐνδοθεν, ὡς ἐρυθρὰ δεικνύει,
καθὼς τὰ βλέπεις εἰς αὐτὸν τὸν κατωτέρω Ἄδην

(Θε α Κωμῳδία, μετίφρ. λ Ἀντωνιάδου Ἄδης Ἄσμα 80.)

4

Ἄδης ἠλθὼν ἐπὶ τοῦ Ἄδου καὶ τὰ μυρολόγια του.
— Ἡ γέννα τοῦ πυρός. — Ἡ ἀμαρτωλῶν Σωτηρία περὶ
τῆς κολάσεως. — Κατὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς Παναγίας
πύρινοι ποταμοὶ καὶ λίμναι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ Ἄδῃ. —
Γνώμη Ἀριστοτέλους καὶ Ἰωάννου Βρούνου περὶ τῶν
σπλάγγων τῆς γῆς.

Ἄδης ἠλθὼν ἐπὶ τοῦ Ἄδου καὶ τὰ μυρολόγια του.
ὄλος ὁ κόσμος εἶν' ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ, ὡς ἐκεῖ
τῆς βάσει τῆς Χριστιανικῆς Θεοσεβείας καὶ τῶν ἀρχαίων
μύθων ὑπὸ τῆς φαντασίας καλογῆρων καὶ ἀσκητῶν, καὶ
φαντάζεται τοῦτον ἐν τοῖς σπλάγγωνι τῆς γῆς, ὑπάρ-
χοντα πρὸς αὐτὸν φέρονται ὑπὸ τοῦ Χάρου αἱ ψυχαὶ μετὰ
θάνατον ἀπὸ ταῖς λαβωματιαῖς του οὐδὲν φάρμακον δὴ-
ναται νὰ σώσῃ τὸν δυστυχεῖ θνητὸν.

ὄλος ὁ κόσμος εἶν' ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ, ὡς ἐκεῖ
τῆς βάσει τῆς Χριστιανικῆς Θεοσεβείας καὶ τῶν ἀρχαίων
μύθων ὑπὸ τῆς φαντασίας καλογῆρων καὶ ἀσκητῶν, καὶ
φαντάζεται τοῦτον ἐν τοῖς σπλάγγωνι τῆς γῆς, ὑπάρ-
χοντα πρὸς αὐτὸν φέρονται ὑπὸ τοῦ Χάρου αἱ ψυχαὶ μετὰ
θάνατον ἀπὸ ταῖς λαβωματιαῖς του οὐδὲν φάρμακον δὴ-
ναται νὰ σώσῃ τὸν δυστυχεῖ θνητὸν.

(Passow. 1155)

Οἱ θνήσκοντες δὲ μεταβαίνοντες εἰς τὸν Κάτω Κόσμον
εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπανέλθωσι πλέον, καὶ διὰ τοῦτο ἐν μυ-
ρολογίῳ παρακαλοῦνται νὰ ἔλθωσι καὶ ἐπισκεφθῶσι τοὺς
συγγενεῖς των ὡς ἄνεμος ἢ νέφος κτλ., ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ
κατωτέρω συγκλητικωτάτου μυρολογίου.

Μάτια μο, γίνου σύγνεφο καὶ δροσερὸς ἀέρας
καὶ γίνου σιγαλὴ βροχὴ καὶ ἔλα στὰ κεραμίδια.
Γιὰ πρόβαλε καὶ ἄγναντεψέ ὅσον πῶς προβαίνει ὁ ἥλιος

ὅσον πῶς προβαίνει ὁ Αὐγερινὸς καὶ φέγγει ὁ κόσμος ὅλος·
γιὰ πρόβαλε, λεβέντη μου, ὅσον πῶς προβαίνει ὁ ἥλιος,
ὅσον πῶς χαράζει στὰ βουνὰ καὶ φέγγει στὰ λαγγάδια
(Ν Γ. Πολίτου Μελέτη τοῦ βίου τῶν νεωτέρω Ἑλλήνων
Μρος Β σελ. 348)

Ἐν τοῖς σπλάγγωνι, λοιπὸν τῆς γῆς, ὡς οἱ ἀρχαῖοι
Ἕλληνας, οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ἄλλοι ἐνίδρυσε καὶ ἡ καλογε-
ρικὴ φαντασία τὴν κόλασιν, ἐν ἣ δεινότερα καὶ ἀσπλάγ-
χως τιμωροῦνται καὶ βασανίζονται οἱ ἀμαρτωλοὶ, καὶ τῆς
ὁποίας τὴν φαντασιώδη ὑπερξίν ὡς περὶ καπνὸν διέλυσε τὸ
ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης διαχυθὲν ἀπλετον φῶς. Ἡ καλογε-
γηρικὴ φαντασία φαντάζεται τὰς βασάνους τῶν ψυχῶν
φρικωδεστάτας καὶ ἀπεριγράπτους, πρὸς οὐδεμίαν τῶν ἐν
τῇ γῇ ταλαιπωριῶν καὶ ἀθλιότητων, ἢ ἀνθρώπινόν τι
βασανιστήριον δυναμένως νὰ παραβληθῶσι Κατ' ἐξοχὴν
ὅμως ἡ κόλασις συνίσταται ἐκ πυρός, ὑπὲρ τὸ ὅποιον
καχλάζει ἀσφαλτος (πίσσα, κατράμι) εἰς χύτρας ὑπερμε-
γῆθεις, εἰς τὰς ὁποίας ῥίπτονται αἱ τῶν ἀμαρτωλῶν ψυ-
χαί, διατρυπώμεναι δι' ὀξύτατων περονῶν καὶ λογχῶν.
Ἄδης αὖ τῆς κόλασις σὴ σκοτεινῆς καυμένης
ψυχῆς μετὰ λόγχαις καὶ φωτιαῖς πάντα τυρανισμέναις
(Χοράτιον, Ἐρηφίλη. Πρᾶξ. Β).

Ἡ κόλασις ἀναφέρεται καὶ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ὡς τό-
πος πυρός κατ' ἐξοχὴν : «εἰς τὴν γένναν, εἰς τὸ πῦρ
τὸ ἀσβεστον, ὅπου ὁ σκόληξ αὐτοῦ οὐ τελευτᾷ καὶ
τὸ πῦρ οὐ σβέννυται» λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος (Θ.
42—43). Εἶναι δὲ ἀνάγκη ὀλίγιστα νὰ ἀναφέρωμεν ἐν-
ταῦθα ἐκ τῆς περιγραφῆς τῆς κολάσεως, ἣν ἐφαντάσθη ὁ
συγγραφεὺς τῆς Ἀμαρτωλῶν Σωτηρίας, ὅστις οὐδεμίαν
ἐπιστημονικὴν ἰδέαν ἔχων περὶ τῶν σπλάγγων τῆς γῆς,
ἐφαντάσθη ταῦτα διάπυρα. «Μὴ νομίσῃς νὰ ἦναι τὸ πῦρ
ἐκεῖνο ὡς περ τοῦτο, ὅπου ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον ὑπηρετοῦ-
μεσθεν, ἀλλὰ τοσοῦτον καυστικώτερον, ὅσον εἶνε τοῦτο
τὸ πῦρ σφοδρότερον ἀπὸ τὸ ζωγραφισμένον . . . Α'. εἶνε
σκοτεινὴν χωρὶς φῶς (!), μόνον τὴν καύσιν ἔχει. Β'. δὲν
ἀπτεῖ ἀπὸ ὕλην τινὰ, ἤγουν ξύλα, ἀλλὰ ἀδύναται καὶ
θλίβει σφοδρότερον. Γ'. εἶναι ἀσβεστον, ὅπου π τὲ δὲν
σβύει οὐδὲ μαραινέται».

Καὶ ἐν τῇ Ἀποκάλυψιν τῆς Παναγίας ἀνευρίσκουμεν πυ-
ρίνους ποταμοὺς καὶ πύρινας λίμνας οὕτω π. χ. «Καὶ
παρευθὺς εἰκίνησε τὸ ἀμάξι τὸ χερουβικὸν καὶ οἱ 400 ἄγ-
γελοι καὶ ἐπῆραν τὴν Παναγίαν εἰς τὸ νότιον μέρος, ἐκεῖ
ὅπου ἔβγαίνεν ὁ πύρινος ποταμὸς καὶ ἐκόχλαζεν ὡς ἂν φω-
τιὰ καὶ ἔκαμε κύματα ὡς ἂν ἄγρια θάλασσα, καὶ ἐξεβύ-
θιζε τοὺς ἀμαρτωλοὺς δέκα χιλιάδες ὄργυιας». Καὶ κα-
τωτέρω «καὶ ὅταν ὑπῆγαν ἐκεῖ ἦτο ὄλη λίμνας πύρινας
καὶ εἶχον βρώμαν μεγάλην καὶ ἔκαιον πίσσα, κατράμι,
θειάφι, καὶ ἦτον ἐκεῖ μέσα πλῆθος ἀνδρῶν τε καὶ γυναι-
κῶν κτλ. (Παρθλ. Ν. Πολίτου, ὁ βίος τῶν νεωτέρων ἐλ-
λήνων Μερ. Β'. σελ. 383 καὶ 385. Προσέτι Volksleben
der Neugriechen von B. Schmidt σελ. 235).

Ἐνῶ δὲ τοιαῦτα περὶ τῶν σπλάγγων τῆς γῆς ἐδό-
ξαζεν ἡ Ἑλληνικὴ μυθολογία, ὁ Πλάτων καὶ οἱ ἐκκλη-
σιαστικοὶ πατέρες, ὁ φυσιοδίφης Ἀριστοτέλης, ὁ διαπρί-

πέστερος τῆς ἀρχαιότητος φιλοσόφων οὐδὲν ἤθελε νὰ γινώσκῃ περὶ τούτου, διότι κατὰ τὴν ἀριστοτελικὴν καὶ σχολαστικὴν λεγομένην σχολὴν μεταξὺ τῶν σφαιρῶν τοῦ πυρός καὶ τῆς γῆς ὑπῆρχον αἱ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος. Ἡ θεωρία αὕτη τῶν τεσσάρων στοιχείων, ἔσχε μὲχρι τῆς ἐποχῆς τῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, ἂν καὶ πολλοὶ τότε ἄνδρες ἀνεγνώριζον τὸ ἐσφαλμένον ταύτης.

Κατὰ τι ταύτης καλλιτέραν γνώμην ἀνευρίσκομεν ἐν τῇ πρὸς τὸν Φρά Κάστορα ὀγδόῃ ὀμιλίᾳ τοῦ *Iordānu Broūnu*, θέτοντος τὴν ἐρώτησιν, τίς ἢ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς γῆς ἀρχέγονος ὕλη; Ἄν, λέγει ὁ ἀνὴρ οὗτος, τὸ κέντρον τῆς γῆς πρέπει νὰ παραχωρηθῇ εἰς τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο, ὅπερ εἶνε τὸ ταχύτατον καὶ πανταχοῦ δυνάμενον νὰ διεισδύσῃ, κατὰ πρῶτον εἶνε ὁ ἀήρ, ἀκολούθως τὸ ὕδωρ καὶ τρίτον ἡ γῆ. Ἄν δὲ ἐξ ἐναντίας ἢ ἐν τῷ κέντρῳ θέσις ἀνήκῃ εἰς τὸ βαρύτερον, πυκνότερον καὶ τὸ μᾶλλον συνεκτικόν, τότε κατὰ πρῶτον ἔρχεται τὸ ὕδωρ, μετὰ ταῦτα ὁ ἀήρ καὶ τελευταῖον ἡ γῆ. Ἄν δὲ τὴν γῆν θεωρήσωμεν ἀναμειγμένην μεθ' ὕδατος, τότε ἡ πρώτη θέσις προσήκει τῇ γῆ, ἡ δευτέρα τῷ ὕδατι καὶ ἡ τρίτη τῷ ἀέρι, οὕτως ὥστε, ἂν τὰ στοιχεῖα ληφθῶσι κεχωρισμένα, κατὰ τὰς διαφόρους ὑποθέσεις πρέπει ἢ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ πλανήτου θέσις νὰ παραχωρηθῇ εἰς διάφορα στοιχεῖα.

(Ἀκολουθεῖ).

Ἡ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΗΞΑΝ ΕΤΟΣ 1891

I

Αἱ τελευταῖαι πρόοδοι ἐν τῇ φωτογραφικῇ.

Ἐπιζήλος ἀμίλλα διακρίνει κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοὺς περὶ τὴν φωτογραφικὴν ἀσχολουμένους πρὸς τελειοποίησιν τῆς ὥραίας τέχνης· αἱ προσπάθειαι τούτων ἐνετάθησαν ἰδίως ἀφ' ἧς ἡ φωτογραφικὴ εἰσῆλθεν ὡς μέσον ἀσφαλούς παρατηρήσεως ἐν ταῖς ἐπιστήμασι, τὰς προσπαθείας δὲ ταύτας θαυμασταὶ ἐφευρέσεις καὶ ἔξοχοι τελειοποιήσεις τῶν τῆς φωτογραφῆσεως ὀργάνων ἔσπεσαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Τὸ λῆξαν ἰδίως ἔτος ὑπῆρξε κατ' ἔξοχὴν γόνιμον εἰς νέας μεθόδους καὶ νέας ἐφαρμογὰς. Ἐκ τούτων τὰς κυριωτέρας θέλομεν προσπαθήσει ἐν συντομίᾳ νὰ καταστήσωμεν γνωστὰς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Προμηθεύς.

II

Κινητογράφος τοῦ Edison.

Διὰ τῶν τερπνοτέρων ἐφευρέσεων προώρισται νὰ μᾶς ἐκπλήττῃ πάντοτε τὸ ἀντίπουν ἡμισφαίριον. Δὲν παρήλθεν εἰσέτι μακρὸς χρόνος ἀφ' ἧς ὁ *Graham Bell* διὰ τοῦ θαυμασίου του τηλεφώνου κατῴρθωσε νὰ θέτῃ εἰς συκοινωνίαν τὸ σπουδαστήριόν μας μὲ τὴν αἰθουσαν μεγαλοπρεποῦς ἐκτελέσεως μελοδράματος, καὶ ὁ ἀκαταπύνητος ἐφευρέτης τοῦ Νέου κόσμου, ὁ τὴν φωνὴν εἰς ἀπνόους κη-

ρίνας πλαγγόνες ἐμφυσήσας, ὁ *Edison*, δὲν ἤρκειτο ἀκούων τὴν ὥραϊαν συμφωνίαν τοῦ ἄσματος καὶ τῆς ὀρχήστρας, ἐφλέγετο νὰ βλέπῃ καὶ τὴν σκηρικὴν ἐκτέλεσιν, τὸ ἐπιθύμησε, τὸ ἐσκέφθη, τὸ ἐσχεδιάσας, μετέβη εἰς τὸ ἐργαστήριόν του καὶ τὸ ἔθεσεν εἰς πρᾶξιν.

Εἶνε γνωστὴ ἡ διὰ τῆς στιγμιαίας καλουμένης φωτογραφῆσεως παράστασις ἀντικειμένων ἐν συνεχεῖα κινήσεως ἀπεικονιζομένων. Οὕτω λ. χ. διὰ τῆς λήψεως εἰκοσάδος φωτογραφιῶν ἐν ἐλαχίστῳ χρονικῷ διαστήματι ἰππέως δρομαίως τρέχοντος, καὶ τῆς ἀνελιξέως αὐτῶν κατὰ σειρὰν διὰ φενακοσκοπίου ἢ ἄλλως πως, βλέπομεν τὸν ἰππέα ὡσεὶ ἐν κινήσει. Τὴν αὐτὴν μέθοδον μετεχειρίσθη καὶ ὁ *Edison*· ἔλαβε μέγαν ἀριθμὸν ἀπεικονισμάτων συνεχῶν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν μελοδράματός τινος, ἃς εἶτα διὰ προβλητικῶν μηχανημάτων προέβαλλεν ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ διὰ τηλεφώνου μετὰ τοῦ θεάτρου συκοινωνούντος δωματίου, κανονίζων ἐν συγχρονισμῷ τὴν συνεχῆ τῶν εἰκόνων ἐπὶ τοῦ τοίχου προβολῆν πρὸς τὴν μουσικὴν καὶ τὸ ἄσμα.

Καὶ ἤδη ὁ θέλων νὰ ἴδῃ τὴν *Aida* ἢ τὸν *Faust* ἀπὸ τὸ Παρισινὸν μελόδραμα, δὲν ἔχει ἀνάγκην ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐπιπόνου ταξειδίου· καθήμενος παρὰ τὴν ἐστίαν του καὶ ἀναδιπλῶν ἐν καιρίῳ συγχρονισμῷ τὰ φωνογραφικὰ του φύλλα μετὰ τῶν φωτογραφικῶν, ἄτινα προβάλλει ἐπὶ τοῦ παραπετάσματος, αὐτοῦ δύναται νὰ βλέπῃ καὶ ν' ἀκούῃ κάλλιστα τὸ ἀγαπητόν του μελόδραμα.

III

Τηλεγραφικὴ φωτογράφησις.

Ἐμβρόντητος εἶχε μείνει ἡ ἀνθρωπότης, ὅταν πρὸ οὐχὶ ἀναριθμητῶν ἐτῶν διὰ τῶν λεπτῶν ἐκείνων συρμάτων κατῴρθου νὰ διαπυθάνηται ἐν ἀστραπταίᾳ ταχύτητι τὰ συμβαίνοντα εἰς τοὺς ἀντίποδας. Ἄλλὰ παρήλθον ἔτη τινα καὶ ἡ ἐφεύρεσις ἤρχισε νὰ φαίνεται ὀλίγον τι κοινὴ καὶ ἀτελής πολὺ· ἡ λακωνικὴ ἐκείνη συντομία τοῦ «*εἶθασα, ὕγιαίνω*» ἢ «*χρυσὸς ἔπεσε, πέμπω*» ἢ ἔνεκα χρηματικῶν λόγων ἐπιβαλλομένη, ἤρχισε νὰ μᾶς ἀπαρέσκη, νὰ μᾶς ἀνιᾶ, ἡ ἀνία δὲ αὕτη μετεβάλλετο εἰς αὐτόχρημα ἀγανάκτησιν, ὡσάκις *κακοροϊκὸς* τηλεγραφετῆς διὰ τῆς κακογραφίας του μετέβαλε τὸ τηλεγράφημα εἰς ἀκατάληπτον χρῆσμον. Εὐρέθησαν ἀνθρωποὶ καὶ ἀπήλλαξαν ἡμᾶς ἀμφοτέρων τῶν ἀτελειῶν, τῶν πρώτων διὰ τῆς τελειοποιήσεως τῆς τέχνης εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε καὶ ἔξ συγχρόνως τηλεγράφηματα νὰ δύνανται νὰ διαδιβάζονται διὰ τοῦ αὐτοῦ σύρματος, τῆς δευτέρας διὰ τῆς τελευταίας ἐφευρέσεως καθ' ἣν τὰ τηλεγράφηματα φέρουσι τὸν ἰδιόχειρον τοῦ στέλλοντος γραφικὸν χαρακτῆρα.

Ἄλλ' ὁ κ. *A. Σερβέν*(*) μετὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ στέλλοντος ἐσκέφθη ν' ἀποστέλλῃ καὶ τὴν φωτογραφίαν αὐτοῦ τηλεγραφικῶς. Τὸ μηχανήμα αὐτοῦ εἶνε τόσον εὐφυῆς ὅσον καὶ πολυσύνθετον· προτοῦ περιγράψωμεν αὐτὸ

(*) *Revue Suisse.*